

Г О А І Е

пептръ

МШТЕ, ШМЪ ШІ ЛІТЕРАТУРЪ.

№. 47.

Duminescá 23. Noembrie.

1841.

SEMN DE VIAЦЪ

націоналъ ші дп Бесаравіа.

— D. A. Хъждъѣ ефор скоалеі цінъ-тале дпн Хотін кареле аѣ фькът атыта сенсацие прпн кьвкънтъл че аѣ ростит свнт акьм доі ані ла прілежъл зпзі ексамеп, (vezі Къріеръл N. 10,) ла 24. Ізніе 1840 дп сеаца пьвлькъ апъамъ а ачееші скоаль аѣ четит зп поѣ кьвкънт інтітълат „Съвеніре де челе трекъте, idee de челе de фадъ, ші арътаре де челе вітоаре а Молдавіей.“ Не паре реѣ къ ка Ромъні пьвтем шьртърісі къ шьвдріе тоате къте се кьпріндѣ дп ачел кьвкънт, ші къ пьмаі зрмъторъл період есте вреднпк де чпнстеа націей воастре:

„О націе ромънеаскъ, націе де не акъм слъвѣтъ дптре тоате попоареле челе маі фьймоасе прпн съвеніреле істориче а времеі трекъте, ші прпн консттѣціа політпкъ де астъзі (?), addъді амінте къ соарта есте ка съ ле дптречі пре тоате ода-тъ, прпн чівілісациа ші прпн о славъ каре наше дпн кьлтъра шьнделор ші а артелор, кьм челеалате попоаре те дптрекъ прпн мареа дпндере а дпшьръділор лор, ші прпн ачеа славъ а рьсвоаіелор. Дп аде-вър, дакъ поі вом арънка о кьтътъръ

асъпра ачелор попоаре каре ші аѣ кьшп-гат зп пьте фамос дп аппалеле історіей, поі vedem къ чел маі слав дпн тоате прпн дпндереа пьмънтълзі ші прпн пьшьръл четъценілор, аѣ дптрекът тоате націле прпн репътеле сеѣ. Атепленіі авеа деавіа а зечеа партѣ а Греціей, ші къ тоате ачесте адъчереампте а лор стрълъчеще дпкъ къ чеа маі фьймоасъ лзмпнъ. Каре есте оаре прічина ачестей стрълъчпрі? Не грешпт къ пьі пептръ къ ветежіа лор ле аѣ дат дп време de шесе зеі de ані do-мніа песте тоді чейлаці Греці, пь пептръ къ аѣ вірзіт арміле пенъшьрате а Першілор ла Маратон, ла Саламіна, ла Платеа, ла Мікале. Дар аѣ креат шьнделе ші ар-теле; дар аѣ кьлтват дивьдътърпле ші аѣ рьдікат вечпнічпле монъменте а ценп-лъі; аѣ апрпнс фькъліа філософіей, аѣ пьр-тат лзмпна еі ла тоате попоареле, ші ле аѣ арътат дпнпрезпъ къ шьнделе ші къ артеле каре дпфьзмъседеазъ вісаца, ші віртъділе карей даѣ зп адевърат прец. . . Прпн ачестеа, міка воастръ Молдовъ поате ші тревъзе съ ажыгъ ші са ла шь-рпре!“ —

Съ деа Дьмнезеѣ съ се дпнпнеаскъ ачесте патріотиче дорпнде; фпеще каре вьп Ромън ле фаче, дар. . . .

D. A. Хъждеѣ есте пълъ акѣм кѣпо-скѣт дн Дачіа пѣмаі пріп преалѣздатѣл сеѣ кѣвѣнт асѣпра векеі славе а Молдавіеі; днсеѣ лѣкрѣрїле сале нѣ се тѣрѣдїнеск дн атѣта. Далї де шї дн лїмба рѣсаскѣ, аѣ лѣкрат мѣлте шї марї, шї маї тоате дн фолосѣл патріеі сале. Нѣ сокотїм дар фѣрѣ интерес де а фаче кѣпоскѣт четїторїлор пострї продѣкціїле D. Хъждеѣ, пре-кѣм не ле-аѣ днпѣртѣшїт D. Кавалерѣл K. Стаматї алт лїттератор ромѣн каре аре зп портофолїѣ плїп де фѣрѣмоасе комп-пѣнерї а сале, каре пѣдеждѣшїм вор ведеа дн пѣдїп лѣмїна зїлеї. — D. A. Хъждеѣ аѣ пѣвлїкат пълъ акѣм, дн Вѣстнїкѣ Европѣї за 1850 1) Кѣптече історїче а Молдавїеі, 2) Повестеа лѣї Дѣка Водѣ; дн Молва 1854 1) о леденѣ асѣпра лѣї Петречеїкѣ, 2) Жѣдекатѣ ла сѣрдѣрїа де Орхеїѣ, 3) Кѣцегѣрї молдовенесї; дн Телескопѣ 1) Деспре лїттераторїї Бе-саравїеі 1854, 2) Кѣптечеле попѣларе а Молдавїеі дн прївїре історїкѣ 1853, 3) Скрїсоаре асѣпра імпортендїеі лїмбеї ро-мѣнесїї пѣнтрѣ кѣпошїнда історїеі рѣсенїї; дн Лїсткї селѣкаго обшества въ O-деса 1) скрїсоаре кѣтрѣ D. Александрѣ Стѣрза асѣпра господѣрїеі кѣшпесїї а Бе-саравїеі, 2) Елена фїка лѣї Стефан чел маре. D. Хъждеѣ аѣ маї компѣс днкѣ Ботанїка Молдавїеі рѣсенїе шї ромѣнесїе не пѣвлїкатѣ днкѣ, шї се днделетнїчесїе кѣ скрїереа зпвї Дїкціонар ромѣнск шї рѣсесї.

(D. Lit.)

ТРЕИ MANUSCRISE

пѣнтрѣ Г. Шїнкаї.

Гарѣ Шїнкаї! D. M. Когѣлнїчєанѣ адїстант Домнеск, зїче дн бїографїа лѣї

Шїнкаї пѣвлїкатѣ шї дн „Dacia са лїте-рарѣ“: „Хронїка лѣї Шїнкаї есте зп лѣ-крѣ атѣт де маре, атѣт де преїос, дн-кѣт кѣвїнтеле днї лїнесек спре аїтї арѣ-та тїрареа. Мїї де докѣментѣрї некѣпо-скѣте, раре се афлѣ адїпате; шї нѣ стаѣ ла дндоеалѣ де а зїче, кѣ кѣт хронїка ачеаста нѣ ва фї пѣвлїкатѣ, Ромѣ-нїї нѣ вор аве Історїе.“ Пѣнтрѣ D. Когѣлнїчєанѣ ексемпларїѣл Хронїчеї есте деїндѣтѣлѣ аколо акасѣ дн Іашї, — прїп ѣрмаре кѣвїнтеле Дсале кѣпрїнд зп адевѣр кѣ тотѣл ісвїторїѣ че шї не чеї маї со-мпѣрошї ар пѣтеа сѣї деїсепте дн летар-гїосѣл лор комп. Надїе: фѣрѣ історїе! Се поате? Нѣ се поате. — Че ідеї посо-торѣте ачестеа! Шї ної Трансїлванїї дн акѣрор сѣшї шї пѣтѣлїт ешї ачел Шїнкаї, фѣрѣ каре Ромѣнїї пѣр авеа Історїе, ної, карїї авем непорочїреа де а нѣ пѣтеа кѣпоаше мѣлт лѣздата Хронїкѣ маї де а-проане, маї пѣтеам ла тоате ачестеа аѣзо-га маї мѣлте тѣрѣсѣрї атѣт дн вїада лѣї Шїнкаї, кѣт шї дн ачелорлалцї дої вѣр-вадї компїмпоранї аї лѣї, деспре каре нѣ не дндоеїм кѣ ар фї тотдеодатѣ тѣрѣсѣрї, датѣрї пѣнтрѣ Історїа кїар а надїеї ромѣ-несїї аша кѣм се афлѣ еа дн Трансїлва-нїа, дакѣ Крїтїчїї не вор да словозенїе а зїче, кѣ шї о надїе полїтїчесїе перекѣпо-скѣтѣ днїї поате авеа де нѣ тоатѣ, чел-пѣдїп днсеѣ фрагменте дн Історїа са.

Дн ѣрма челор атїнсе ла Нрѣл 12 а „Фоїї“ дн анѣл кѣргѣторїѣ, сосїрѣ перѣнд ла Редакціе треї бїографїї пѣнтрѣ Шїнкаї, доаѣ дн Трансїлванїа шї зпа дн пѣрѣдїле Орѣзїї марї. Тоате ачестеа бїографїї ісво-рѣск маї мѣлт пѣмаї дн кѣпоскѣта Елєцїе а пѣмѣрїторїѣлїї пострѣ Хронїграф, — кѣ

ачеа деосібіре днсь, кэмкь Днѣл П., кэм ам ші възет ла Нр. 42 а Фойі е дн старе а не дѣче prin спиноаса віацъ алѣ Шінкаї пълъ ла 1814., іар Днѣл П. пѣмаї пълъ ла 1804 ші Анонімѣл біограф де лжнгъ Орадіа пълъ ла 1808., дн каре ан зіче кь ар фі ші тѣрїт Шінкаї дн Сатѣл Сінеа а магнатѣлѣ Данїла Ваши дїн Комїтатѣл Авазївар, де знде с'ар ведеа, кь пема Орадіа дїн не вѣрватѣл пострѣ кь тѣлт маї painte mort, де кѣт с'аѣ днтѣмплат ачеаста дн адевѣр; пентрѣкь сѣнт довезі ne'ndoite, кэмкь Шінкаї ші пълъ ла апѣл 1814 маї дтѣвласе одачъ prin Трансїлванїа. О пемжнгѣтоаре дмпредїзраре есте ачеаста, кэмкь нічї сѣс лѣздадїї патрѣ Біографї, нічї алтѣл нїмїнеа нѣ не шїе арѣта локѣл ші дакь нѣ зїоа, тѣкар апѣл дн каре тѣрї Шінкаї. Д. П. не сѣлѣзїенде а лѣса, ка анекдотеле дїн віаца ачестѣї вѣрват маї віне сѣ піарѣ дн вечї некѣноскѣте. Дн прївінда анекдотелор дїн кѣрѣсѣл віецїї лѣї Шінкаї, фїе, піарѣ; днсь пентрѣ некѣноащереа локѣлѣї ші а времїї дн каре фѣ тречереа лѣї дїн віаца ачеста пентрѣ джнѣл атѣт де дѣштѣноасѣ, кѣ че сѣ не деспѣгѣвїм? Редакторѣл ачестеї „Фой“ афлѣндѣсе днпайнте кѣ 10—12 апї дн Кѣлж, дїн деселе петречерї ші дїекѣрѣсѣрї че авеа атѣт кѣ зп вѣрват ротѣн адѣнат дн шїїнде ші каре стѣтѣсе дн релѣдїї стрѣнсе фамїїларе анѣмїт кѣ ферї чїтѣл Петрѣ Маїор, кѣт ші кѣ алдї оаменї маї тїнерї де аї пощрїї, днделасе деспре Шінкаї атѣта, кэмкь не ла 1814 Г. Шінкаї інтра ші емїа дела кѣте зп магнат кѣ о пѣрке де декадї дн спїнаре, дн каре днїї дїнеа фелїзрї де кѣрцї (кѣм се веде пѣмаї маѣскрїсе), ші кѣ дѣпѣ кѣтѣва време

тот нѣ се шїе дн че ап! — ар фї тѣрїт — сѣ спѣнем сѣ не спѣнем? — песте Кѣлж дн сатѣл Ікюд, дѣпѣче ар фї зѣкѣрїт не сѣпт стрешїїне оаменїлор. — Ноаѣ нѣ не стѣ дн воїе а зѣгрѣвї маї нїѣ грелеле времї че зрмарѣ дн Трансїлванїа дѣпѣ тоартеа днпѣратѣлѣї Іосїф П., кѣчї атѣчї прїчїїїне кѣдерїї ші а тїкѣлошїїлор лѣї Шінкаї ар венї ла чеа маї дорїтѣ лѣмїнѣ. Пентрѣче Шінкаї, каре днтемеїасе 300 школї ротѣнѣщї дн Ардеал*), пѣмаї фѣ сѣферїт ка Дїректор шкоалелор? Пентрѣче нѣ фѣ сѣферїт ка Ревїзор де кѣрцї ла Бѣда? —

Кѣ ачест прїмеж Редакція нѣ лїпсеце а да четїторїлор ші зрмѣтоареле пѣдїне кѣвїнте дїн біографїа Шінкаїанѣ лѣкратѣ де Днѣл П., каре кѣ кѣт атїнѣ нїце стрѣне ла але кѣрор сѣпет тѣлцї стаѣ ші аскѣлтѣ, кѣ атѣта сѣнт ші маї інтересанте. Днѣл П. се дндрѣантѣ кѣтрѣ пої ші зіче:

„Domnule Redactori!”

Nihil solet ingeniis summa nocere dies.
Ovidius.

„Кэмкь еѣ сѣнт зп адевѣрат Трансїлвнѣан, де нѣ аї шїї, днкь не лесне маї пѣтеа кѣноаще дїн фантеле ші лѣзрѣрїле тѣле. Еѣ тотдеаѣна, ва ші чїсїалалдїї патрїоцїї, маї тѣрзїѣ, ші пѣмаї атѣчї тѣ децент, кѣнд фрацїї пострїї де песте тѣнцїї Карпадїлор пѣнѣмаї аѣ днчепѣт, дар аѣ ші іспрѣвїт лѣкѣрѣрї, каре кѣ дрѣнтѣл се

*) Дар знде маї сѣнт дїн ачелеа 300 школї? Нічї Дїректор актѣл н'аѣ. — Д. к. Гѣверн порѣнѣенде а се да о маї възѣ едѣквадїе Ротѣнїлор, кѣтелеа Комїтатѣрїї (шї анѣмїт ал Тѣрзїї кѣ тѣлѣ днлѣдѣрѣ) дѣдѣрѣ шї Денѣтадїлор дн інѣрѣкдїе, ка ачест обїект сѣ се іа дн сѣс ла Віета віїтоаре. Шї аної?

ciinea de noi. Биография рѣпосатѣлѣ Г. Шинкаї дѣи іесте кѣпоскѣтъ де опт ані; о ам дѣи тѣпѣ де атѣта вѣрѣме, ши тотѣши чѣле маї дѣтѣи трѣсѣрї а вїедїи ачестѣи пемѣрїторїѣ Лїтераторїѣ ши патриот трѣвѣи сѣ іасѣ ла лѣминѣ прїи зѣи Молдаво-Ромѣни, зѣи вѣрват тїпѣр, каре, де нѣ тѣ дѣишѣл, дѣпїаїте де чїпчї шеасе ані се афла дѣкѣ дѣи Академіа Берлінѣлѣ. — Дар че тїраре? Нѣ аѣ ешїт вїада вестїтѣлѣ Фа-вѣліст ал Ромѣнилор Дїмітріе Цїкїндеал, а рѣвїнїторїѣлѣ кѣлѣтѣреї націонале Г. Лазар прїи D. I. Еліад дѣи Цара ромѣнеаскѣ? А пемѣрїторїѣлѣ ши престе веакѣл сѣѣ дѣи-палтеї Ценїи В. Фабіан прїи D. Попескѣ Скрїван Молдаво-Ромѣнѣл? Ши че шїї, оаре П. Маїор, С. Клаїн, ачешї дої корїфеї а Клерѣлѣ ши а Лїтераторїлор Нації Трансїлвано-Ромѣнеїї пѣши-вор афла іарѣши дѣи ачѣле пѣрїї Биографїї лор?“

„Да те мїнѣнеї, шїїїї паре рѣѣ, кѣ лѣкрѣрїле мерг аша, ши аї тот дрепѣл спре ачаста, пентрѣкѣ ватѣркѣ Патріа поа-стрѣ аѣ авѣт дѣи тоате веакѣрїле вѣрвадї дѣишѣцаї, прекѣт доведеск скрїсорїле лор, дар атѣца ши аша солїзї, кѣдї аре акѣт, нїчї одатѣ нѣ аѣ авѣт; вѣрвадї, зїк, атѣт дѣи чїнѣл преодеск кѣт ши чел тїренеск, карїї не орї че катедрѣ а знеї знїверсїтѣдї Езропїне ар фаче чїнсте, дѣсѣ нація поа-стрѣ ачешїї фѣлїѣ де вѣрвадї нїчї одатѣ нѣ аѣ шїїт, нѣ зїк аї спрїжїнї, дар нїчї аї предї, дѣпѣ кѣт с'ар фї кѣвенїт.“

„Дїи ачешта прїчїнѣ о парте а Лїте-рацілор пошрї аѣ фост сїліцї ашї пѣрѣсї патріа ши ашї кѣзта порочїреа дѣнтр'алте дѣрї. Чеїалалдї Лїтераторї аї пошрї, карїї се маї афлѣ не ічї колеа пѣнтрѣ ної, не лѣпѣ свїдїрїле венїтерї сѣпт дѣнгреоїадї

кѣ чѣле дїи дерегѣторїе аша, кѣт пар аѣ вѣрѣме асе дѣнделетнїчї кѣ чѣле че се цїи де лїтератѣрѣ.“

Дѣпѣ че кондеїл Длѣї П. скоате вїада лѣї Шинкаї дѣпѣ кѣт с'аѣ зїс маї сѣс, апої дѣкеїе аша:

„Деспре Шинкаї се поате зїче, кѣ орї че аѣ скрїс, scripsit inter dolores et aegumnas. Фїе оаселе лѣї орї знде вор фї, сѣфлетѣл лѣї іесте пегрешїт дѣи локѣл ферїчїрїї, дакѣ іесте адевѣрат ачѣїа че аѣ зїс ачел таре Фїлософ ши Ораторїѣ ал Романилор Чїчеро: „Тѣтѣрор ачелора, каре аѣ спрїжїнїт патріа кѣ артеле, о аѣ ажѣтат кѣ сѣатѣл, о аѣ тѣрїт прїи шїїнѣе ши лѣкрѣрї дѣишѣцате, ле іесте гѣтїт зѣи лок анѣмїт дѣи черїѣ, знде чеї рѣпосадї дѣи вѣчї се афлѣ. — Міе дѣи паре рѣѣ, кѣ нѣ пот рѣдїка ачестѣи патриот зѣи монѣмент маї стрѣлѣчїт. — — Чел маї таре ши маї стрѣлѣчїт монѣмент пентрѣ рѣпосатѣл ва фї ачела, каре іл ва рѣдїка прїи тїпѣрїреа Хронїчеї Ромѣнилор Кѣ-вїошїа са Пѣрїнтеле Германо дїи Іашї, дѣнтрѣ а кѣї пропрїетате се афлѣ ачел Ма-нѣскрїс; зѣи монѣмент, каре дѣи нація ромѣнеаскѣ дѣи вѣчї а амѣндѣрора дѣлчѣа адѣчере де амїнте ва пѣстра, П.“

Четїнд сѣ ачестеа ши алтеле асемеѣа ачестора дїи маї сѣс арѣтателе Манѣскрїсе, кѣпѣтѣнд чеваш маї тѣлт асѣпра лѣї Шинкаї ши а контїмпѣранїлор сѣї, нѣ почїѣ а нѣ тѣ опрї ши а нѣ рефлектѣ ічї колеа. D. П. зїче, кѣткѣ о парте а Лї-терацілор пошрїї Трансїлванї не-афлѣнд спрїжоанѣ ши предїрїе ла Нація са аїчї авасѣ, аѣ фост сїліцї ашї пѣрѣсї патріа

ші аші къзта порочіреа дитр'алте църї. Ачі де сине се рідикъ дитревареа: Есте нація виноватъ ла ачест рѣѣ? Ръспзндем нъ деа дрептѣл чи пезіин: Nadia romъneasкъ не аічі стѣ сънт епітроніе ші зп пѣпїа че поате? — — Дитр'ачеаїа съ нъ зїтѣм а деосївї шї дитре чеї ешїдї дїн патріа поастрѣ. Есте адевѣрат, кѣмкъ кїар дїн веакѣл Ракоділор, не кѣнд шї комзнікація ера маї маре дїн Трансїлванїа, трекарѣ мѣлї вѣрвадї дн Молдавo-Ромѣнїа, днсъ нъ тот дїн зпѣл шї ачелаш дндемн. Шїї шї анзміт дн времіле маї веки ешїрѣ дїн релїціосїтате, інтрарѣ прїн мѣвѣстїрї шї о парте вѣпѣ дїн еї се фѣкѣрѣ мѣргѣрїтареле статѣлї кѣлѣгѣреск (тѣгѣдзїаскъ ачеаста чїне поате). Алдїї їарѣш ешїрѣ нъ къ доар' пѣмжнтѣл пащерїї нъ леар фї дат хранѣ чїнстїтѣ де тоате зїмеле, кѣ каре сѣнт шї алдїї шї тревзїе съ фїе мѣлѣзмідї дѣпѣ стареа патріеї поастре, нъ, чї пентрѣкъ магазіа щї-їнделор адѣпате шї фрѣмоаселе лор таленте, саѣ ла зпїї кїар ценїл лор ле арѣта о алтѣ сферѣ маї ларгѣ, маї днпалтѣ де лѣкраре, не каре еї не афлжнд'о дн патріе о къзта шї афарѣ дїн ачеастѣ патріе, днсъ тот дн сѣмѣл націеї лор. Нъ воїн а хотѣрѣ, дакъ ачеї кѣдї с'аѣ жѣртфїт не ачеастѣ кале а вїртѣдїї чеїї кѣрате саѣ шї пѣмаї а вїртѣдїї чївіле, 'шаѣ ажѣнс скопѣл, аѣ афлат дн църїле вечїне врео мѣлѣзміре пѣлѣ ера днѣѣ дн вїадѣ. Ам дорї, ка ачеї Молдавo-Ромѣнїї, карїї стаѣ дн капѣл тревїлор, атѣнчї кѣнд кѣдетѣ кѣтеодатѣ шї ла кофрэдїї лор, кѣм ле кам зїк „Днгренї“, ачеаста съ нъ о пїардѣ дїн ведере*). А треїа пласѣ есте а-

*) Де кѣнд не афлжн дн ачеастѣ четате мѣр-

челор пѣдїїї, пѣмаї пентрѣ талентеле шї рѣвна лор прїгонїдї, дитре карїї пѣмѣрѣм шї не Шїнкаї.

Дн прївїнда ачестор дїн зрѣтѣ непорочїдї, съ не мѣжгѣїем, де аре ачі лок мѣжгѣїереа, кѣ пїлдеме алтор вѣрвадї марї дїн сѣмѣл алтор нації. Лѣсадї-не съ пѣмѣрѣм не кѣдї-ва. Омер, татѣл націо-палїтѣдїї гречешї шї а поезїеї аѣ мѣрїт, нїчї нъ се щїе кѣм, шї рѣмжїнд пѣмаї а-некдоте деспре дѣнсъл, кїар Гречїї крѣдеа, кѣ ел мѣрїсе ка чершїторїѣ. Сократес фѣ сїлїт а веа кѣкъта дн темпїдѣ. Мареле Мїлдіадеc, мѣжтѣвїторїѣл Атенеї мѣрї дн темпїдѣ. Арістїдеc сїнгѣр пентрѣкъ ера преадрепт, фѣ ексїлат. Слѣвїтѣл Темїстоклес вїрѣиторїѣл дела Саламіе мѣрї а-лѣнгат дн Персеїа. Ла Романї: Новїлѣ ероѣ Счїпїо вїрѣиторїѣл лѣї Аннївал мѣрї ексїлат прїн чеа маї неаргѣ недрепнтате. Пѣрїнтеле патріеї сале Чїчеро? мѣрї вѣндѣт де Октавіан Август прїн мѣла ачелѣї кѣпїтан, не каре кѣ пѣдїн маї пїанте 'л скѣпасе дела тоарте. Днкѣмѣтѣторїѣл шї мареле Крістофор Колѣмѣ фѣ тѣрѣт

дїпантѣ, зпїї дїн оаменїї тїнерї трекарѣ прїн школі не дитреавѣ шї прїн скрісорї: Оаре кѣм ар фї дн Молдавo-Ромѣнїа? Ної шї а-стѣдатѣ ле рѣспзндем кѣ ачел проверѣ: „Рѣ-мѣї акасъ шї те хрѣнеде чїнстїт.“ Чїне ва авеа вреодатѣ тревзїндѣ де вѣрвадї харпїчї шї ідеадї, дншї ва къзта дн тоате зпгѣрїле не знде се афлѣ Ромѣнїїне. Пѣлѣ атѣнчї нїчї зп нам де акасъ. Маї мѣлт: пѣлѣ кѣнд Ромѣнїї дитре чеїлалдї Ромѣнїї вор трече тот дн категория челорлалдї стрѣїнї, е маре несокотїндѣ а се мїшка чїнева дїн ватра веке. Ачі 'нї вїп дн мїнте статѣрїле Цѣрманїеї. Че днпрѣмѣтѣрї фрѣдешї! —

„Ап фіаръ греле ші цінѣт ап темніць спре тѣлцѣмѣт къ афлассе о лѣте поазъ. Дар вѣтѣл Галілеі! Фѣ сіліт а чіті зп ценѣнкѣ де атѣтеа орї псалмїі покѣіндеї, пентрѣкъ доведѣа преа апведерат спре фолосѣл неамѣлѣї оменеск, кѣмкъ соареле стѣ ші планедїї ка трѣпѣрї маї нїчі кѣм сѣнт, се ротеск. Гѣтенберг афлѣторїѣл тїпографїей, апвїповѣдїт къ апѣлѣ кѣ тѣїестрїї дрѣченїї, ера съ кадѣ жѣртѣф фанатїстѣлѣї шї интересѣлѣї де ванї чѣл прїгопеа. Мїнѣлеа поезїей Shakespear енглезѣл, авїа дѣпѣ о сѣтѣ де анї фѣ кѣпоскѣт че ценїѣ череск ера. Шїллер ал Церманїлор трѣїа кѣ писанїї шї преа не сѣнїїре. Jean Paul череа мїлѣ дела Александрѣ Аппѣратѣл Рѣнїлор. Песталондїї реформаторѣл педагогїей п'авеа ап Елвѣдїа са нїчі хрѣпа де тоате зїмеле, шї кѣтеодатѣ нїчі хѣртїе не каре сѣшї скрїе скѣмпеле сале кѣрдї шчл. шчл. шчл.

Не ачеа пласѣ де оаменї, карїї кїар дїн вїпа шї дїн слѣвїчѣнїле лор апѣлѣ дїн царѣ ап царѣ, сокотеск, кѣ нїчі пої нїчі Молдавѣ-Рѣмѣнїї авем а о номенї аїчі.

Г. Барїц.

ІКОАНА ПЪМЪНТЪЛЪІ

с а з

Карте де Цеографїе

скрїсѣ де

І о а н Р ѣ с ,

Професорѣл де Цеографїе шї Історїа Ынїверсалѣ
ап Лїчѣл дїн Блаж,
ап треї томѣрї.*)

Лїпса знеї кѣрдї де цеографїе, каре пре лѣнѣгъ апсѣнїїреа де а кѣпрїнде ап

*) Апцїндѣрїле трїмїсе лѣнѣгъ Nr. 45 не фїїнд пентрѣ о парте вѣнѣ о четїторїлор де ажнєс,

сїне аптреагѣ ачаства цїїндѣ, дѣпѣ чеа де акѣм старе полїтїкѣ шї челе маї поазѣ дескоперїрї фѣкѣте аптр' апса, се аппре-зѣне шї пре чеа де а пѣ фї преа волѣмї-поасѣ шї преа скѣмпѣ, апѣлѣт сѣ спарїе воєа шї а четїторїѣлѣї шї а кѣмпѣрѣто-рїѣлѣї, маї алес ап провїндїїле поастрѣ де тѣлт ера де тодї сїмдїтѣ; шї кѣ тоате кѣ де обїце дорїам, ка врепн бѣрѣват, кѣ дестѣле кѣпоцїнде де астѣел де цїїндѣ, се аптрепрїнѣз о лѣкпаре атѣт де фолосїтоаре обїцїї, апсѣ тоатѣ ачаства ацентаре пѣтѣ акѣм не аѣ фост зѣдарнїкѣ. Дечї кѣ атѣта маї маре вѣкѣрїе апшї еа прїлеж маї жос апсепнатѣл а фаче кѣпоскѣт прїп ачаства тѣтѣрор Рѣтѣнїлор де обїце, іарѣ маї де осевї челор дїн провїндїїле австрїаче, кѣмкъ ачеастѣ апделѣпгѣтѣ а тѣтѣрор ацентаре, прїп тїпѣрїреа маї сѣс вестїтеї кѣрдї ап Тїпографїеа де аїчі, де плїн шї ап тот кїпѣл кѣт маї кѣрѣнд ва сѣ се апплїнеаскѣ. Фолосѣл знеї асеменеа кѣрдї, шї хѣрнїчїеа преа вреднїкѣлѣї Автор ал ачедїа, сѣлнт маї кѣпоскѣте обїцїї, де кѣт се аївѣ тревїндѣ де енкомїѣ, сѣз рекѣмѣндаре. Кѣпрїнсѣл пре скѣрт ал ачеїа, дѣпѣ апсеснї апсепнѣрїле авторѣлѣї, вор фї апдестѣлїте а апплїнї тот, че ар пѣтеа асе маї поѣтї дїн партеа амѣндѣрора, прекѣм зр-теазѣ: —

„Маї сѣс апсѣмпѣага Карте кѣпрїнде дескрїереа челор чїпчї пѣрдї а пѣмѣнтѣлѣї; апсѣ Европѣї, ка пѣрдїї маї алесе шї маї аптерѣсѣтоаре, сѣз дат лок маї тѣлт, шї

грѣвїм а фаче кѣпоскѣтѣ ачеастѣ преа дорїтѣ карте шї прїп органѣл ачестей Фої, ка пѣнѣ а пѣ о анѣка нїде спекѣландїї, сѣ свскрїе ла данса тодї дорїторїї де а о авѣа-Ред.

челе-лате саз лзат дн тьсъръ маі мікъ, пьтаі дн томъа а тріілеа.“

„Дескриереа фіенде кьрїі цьрї сть дїн доаз пьрцї: А) Песте тот, Б) Дн парте саз Топографїа. Дн чеа дїн тькї дн 8—14 §§. сь арать: Мьрцїііреа, Пьсътъра цеографїкь, шї Мьрїімеа саз Аріа; Пьтлїптел шї Кліма, Інсълеле, Апеле, Продьктеле, Лькьвїторїї, Характерьл лор, Кьлїтъра дн Шїінде шї Арте, Індьстріа дн Мьестрїї шї Негьдьторїа; Форма кївернїсіреї, Пьтереа, шї Днцьрцїреа цьрїї. Дн Топографїе сь дескрїе маї днтлї четатеа кьпетенеаскь, апої алге локьрї маї алъсе, орлїндїте дн кьт поате фї дьпъ депьртареа лор дела четатеа кьпетенеаскь: спре амеазь-поапте, рьсърїт, амїазь-зі, шї апъс; саз дьпъ провїдїї, кьргьтоаре, депьртареа de ла маре, ш. а. кь ачел скоп, ка сь се днлеснеаскь афлареа лор пе харте. Дн Топографїе сь дншїрь шї дьрьтлїтєрїе Четьдїлор веки кь адьчереа амїпте а стрьлвчїрїї лор de атлпча; шї їарь локьрїде дн Історїе дн сьтпнате.“

„Ньтмеле фрлїчещї, еглезьщї, іспьнещї, портьгьлещї, немцьщї, ш. а. de рлїнд сь скрїв дьпъ кьт сь пропьщїе; днсь кьнд вїн днтлї днтрь () шї дьпъ кьт сь скрїв, шї челе маї тьлте шї льтїнене.“

„Саз стрьдвїт Авторьл а да вїацъ матерїеї сьчї; пентрь ачьеа дн дескрїереа локьрїлор маї днтерьсате, а четьдїлор маї марї, а характерьлї шї а датїнїлор зпор попарь аь стат маї тьлт декьт лар фї льсат чева сїстемъ преа стрьлне зрнать: de vnde дескрїереа песте тот дн знеле цьрї е de о тьсъръ кь Топографїа; їарь дн челе маї депьртате маї маре ка ачаста.

Дн ачестеа тотєнї аь фост сїлїт а сь дн-дрепта дьпъ днлгьстеле марцїнї а кьрцїї, ка пь треклїндьле сь се днпїедече ажнїчереа еї шї ла чеї кь мїжлоэче маї de рлїнд днзестрацїї.“

„Термїнеле че лїпсеск дн лїмба рьтлїнеаскь леаз днпрьтлїтат маї кь самъ дела чеа льтїнеаскь; днсь дьндьлїсе дн кьт аь фост кь пьтїндъ формъ рьтлїнеаскь. Дн днкьпцїьрареа кьвїнтелор стрїене саз цїнзт калеа de мїжлок; їарь формареа стїльлї фь дндрептатъ маї тьлт дьпъ кьрцїле весерїчещї.“

Ачесте 3 томьрї вор кьпрїнде, фїенде каре ка ла 20 de коале дн октав маре, тїпьрїте пре хьртїе фрьмоась шї кь лїтере кьрате. Прецьл знеї коале ва фї пентрь DD. Сьскрїїторї кьте 3 кр. дн арцїнт пре хьртїе de тїпарїз днсь фрьмоась, саз 4 кр. тот асеменеа пре хьртїе велїпъ, каре дн вор пьлті ла сьлрїшїт, кьнд вор прїїмї адекъ кьрцїле фрьмос легате.

Дечї сьнт рьгацї прїп ачаста тоцї їьвїторїї de лїтератьра нацїоналъ, кьцї ле дь тьлїа, прїп о мїкъ жертвь de о сьтмъ неїсемпътоаре, кьт есте 3 саз 4 фїорїнї дн арцїнт пентрь тьстреле томьрїле, а ажьта о днтрєпрїндере атлїт de фолосїтоаре, шї а кьщїга, пентрь ачєї пьцїнеї ванї о комоарь de челе маї скьтпе шї маї днтересанте кьнощїнде.

Термїнл, пьлпъ дн каре сь ащеапть трїмїтереа Чїнстїтелор Ньтме, есте сьлршїтєл льї Іанварїе ал апльї 1842.

Спре адьпареа сьскрїерїї сьнт рьгацї маї кь самъ зрмьторїї TT. DD.

а) Дн Трансїлванїа: Алпїнї Константїн, Протопон дн Медїанш. Балдї Теодор, Прот. дн Клєж. Барїц Георгїе, Редактор

дн Брашов. Бѣділа Петръ, Прот. дн Сивіѣ. Деак Іоан, Парох дн Сас-себеш. Фараго Іліе, Прот. дн М. Ошорхеаѣ. Ман Нікѣлае, Прот. дн Сивіѣ. Молнар Константин, Прот. дн Бѣлград. Марціан Тома, Прот. дн Деж-Огна. Маріан Іоан, Вікаріѣ дн Нѣсъѣд. Міхалі Грігоріе, Прот. дн Злагна. Панфалві Константин, Вікаріѣ дн Хенедоара. Поповіч Авесалом, Прот. дн Аврѣд. Серені Теодор, Вікаріѣ дн Фѣгъ-раш. Сімонеті Іоан, Прот. дн Сас-Регін. Шѣлѣу Александръ, Вікаріѣ дн Шѣмлеѣ. Товіас Александръ, Парох дн Аврѣд.

б) дн България: Арон Теодор, Канонік ші Префект Цімпазіѣлѣ дн Беѣш. Берчан Стефан, Парох дн Логож, Гавра Александръ, Профессор дн Арад. Лѣзьрескѣ Павел, Парох дн Ліпова. Молдован Васіліе, Парох дн Арад. Сіларі Іосів, Dr. de Теологіе ші Секретаріѣ дн Орадіа-Маре. Теодоровіч Іоан, Парох дн Пещеа.

в) дн Валахія: Мѣерескѣ Іоан, Инспектор дн Країова. Романов Іосів, Лівреріѣ дн Бѣкереці.

д) дн Молдова: Ніка Дімітріе, Лівреріѣ дн Іаш.

DD. Кѣлегѣторі пре лѣнгѣ деосевіѣтѣ тѣлѣшніѣ вор пріімі дела 11. екземпларе ѣнѣл дн чінсте. Екземплареле се вор тріміѣ фѣръ вре о днгрехере а DD. Кѣлегѣторі. Нѣмеле ші вані се вор тріміѣте аічі ла днсѣш Авторѣл.

Маї презрѣтѣ днѣшт пентрѣ корекѣтѣрѣ ші форма дн афарѣ а кѣрѣш, дн парѣа Тіпографіеі се ва пѣне тоатѣ сілінѣа, ка съ тѣлѣшѣаскѣ пре DD. съѣскрїіторі.

Блаж, 18/50. Окт. 1841.

Дн парѣа Тіпографіеі
Т. Сірагіу м. р.,
Префект ші Проф.

ТОАМНА.

Трекѣ вара кѣлѣдроасѣ
Вені Тоамна чеа фрѣмоасѣ
Шѣлѣлшѣгаты де род.
Аѣш вѣ ші деалѣрї сѣнѣ
Де гласѣрї де вое вѣнѣ
Ал веселѣлѣ пород.
Бѣрѣаці, фетей, прѣнчі алааргѣ,
Бѣтрѣнї съ сілеск съ теаргѣ
Ла кѣшпїі, ла лѣнчі, ла вїі,
Днсѣс, днжос се-фрѣнѣштѣ,
Кѣлег, адѣнѣ ші кѣштѣ
Кѣ гласѣрї дн алте, вїі.
Днї порѣшѣѣл днї карѣ,
Алѣшї кѣшпїіле арѣ
Ші арѣнк семѣнѣтѣрї,
Фасоале, тазѣре, лінте
Кѣлесе де маї пайнте
Се-ѣсѣк дн ѣтѣтѣрї.
Тінара лѣѣнѣд павѣошї
Дескѣлѣ стрѣнѣе картофї
Шѣлї грѣшѣдеде шѣрѣн лок.
Фетїде, прѣнчі адѣн прѣне,
Мере, гѣтѣі, пѣчі, алѣне,
Тот кѣ сълѣтѣрї ші кѣ жок.
Аѣш нїменї сѣрак нѣ е,
Ленешѣл кіар съ вѣ спѣе
Кѣ ші ел чеѣа а стрѣнс,
Лїпсіѣл нѣ маї чершеде,
Аѣш стѣ ші се-кѣѣе,
Маї пайнте де а пѣнѣс.
Кѣ ѣн кѣѣшт тоамна фаче
дн тоатѣ латѣреа наче,
Прїн Дѣмнезеескѣл дар.
Де ші фрѣнѣа шѣгѣлѣнѣе,
Се-скѣтѣрѣ, се-топѣе,
Дар фїе, ва шѣрѣзі іар.

А. Пана.